

ningstillæg, som dog gjorde det vanskeligt at administrere godt. Jeg vil dertil sige, at det forekommer mig, at enhver Regjering, ogsaa den nuværende, vil kunne administrere med denne Finantslov, selv uden at der er givet noget Dyr-tidstillæg. Det forekommer mig, at det er en ringe Tak, der ydes det andet Thing for, at det dog har tilbudt temmelig rundelige Bevillinger til Dyr-tidstillæg.

M. Andersen: Der kommer mange forskellige Meninger frem i denne Sal, og det synes, at der er en stor Uenighed tilstede, men der er een Ting, som vistnok alle Medlemmer ere enige om, nemlig at den nuværende politiske Tilstand hverken er glædelig eller ønskelig. Det ene Parti skyder Skylden paa det andet, Nogle skyde Skylden paa Folkethinget, Nogle paa Landstinget og Regjeringen, men derved komme vi dog ingen Begne. Jeg for mit Vedkommende mener, at hverken Folkethinget eller Landstinget eller den nuværende Regjering i sin Helhed udelukkende er Skyld i den politiske Tilstand, saaledes som den er for Dødblikket. Skulde vi komme ud af det Uføre, hvori vi synes at være kjørte fast, maa vi se lidt tilbage og se, hvad der har givet Anledning til, at vi ere komne derhen, hvor vi nu ere, og saa vil jeg minde Thinget, ier de ærede her tilstede-værende Medlemmer om, hvorledes Tilstanden allerede blev forberedt i 1855. Da kom vi jo ud af det Spor, hvori Rigsdagen havde bevæget sig i de første Aaringer af vort konstitutionelle Liv; da skulde vi have en Fællesforfatning og et Rigsraad, og da skulde der ske store Indskrænkninger af Valgretten. Man fortalte os dengang, at det var aldeles nødvendigt, at det maatte ske; hvis det ikke skete, bleve Elesvigholsteinerne saa misfornøiede, at det ikke kunde komme til at gaa. Og saa sagde man: Men nu tage vi et Forbehold, og det gaar ud paa, at, naar Fællesforfatningen gaar istykker — og den vilde mulig kunne holde sig, thi de to Nationaliteter vilde aldrig kunne komme ud af det med hinanden — indtræder Grundloven af 5te Juni 1849 i usvækket Kraft og Gyldighed. Det blev os forfikkret, at det kunde aldrig slaa fejl, at det vilde gaa saaledes. Men dengang Fællesforfatningen gik i Stykker, hvad skete saa? De, der vare allerivrigt i at skaffe os det delvige Forbehold, som skulde sikre os den fri Valgret, vare de Allerivrigste til at vende om og frembringe den nye Kingenes Orden, hvorunder vi sukke den Dag idag! I 1866 skete der et nyt Experiment, en ny Indskrænkning. Man sagde: det gjør jo ingen Verdens Ting, at vi foretage en Forandring i Forfatningen, thi den ene Forfatning er jo akkurat ligesaa god som den anden, det er akkurat som to Draaber Vand, al Uenighed om Forfatningen er kun som en Storm i et Glas Vand, det har ikke mindste Betydning. Men vi have senere faaet at

se, hvad det fik at betyde. Man sagde: giv kun efter, saa faae I Krigsfaadeerstatningen, saa bliver Alt klappet og klart, og saa bliver der Fred og Ro i Landet; men det kom slet ikke til at gaa saaledes til. Saa blev der igjen fra deres Side, som vare de Ivrigste i at skaffe os Forbeholdet i 1855 og i at faae Valgretten indskrænket, fortalt os, at Folkethinget altid vilde beholde den overveiende Indflydelse, og at ingen Regjering vilde kunne bestaa, uden at den var enig med Folkethinget. Saaledes fortalte man os dengang, men nu fortæller man os noget ganske Andet. Det er denne Tilstand, som er fremkommen fra 1855 og 1866, der har gjort, at der ingen rigtig Tillid er mellem de forskellige Samfundslag her i Landet. Den Ene ser med Mistillid paa den Anden, og disse Grundlovsfortolkninger, vi have hørt fra det ærede 7de Medlem for 1ste Kreds, have slet ikke bidraget til at forbedre Tilstanden, men have i en betydelig Grad forværret den. Derved er der bragt en saadan Misfor-nøielse rundt omkring i Landet, som er saa mørk og uhyggelig som den vel kan være. Skjøndt jeg siger, at hverken Rigsdagen i sin Helhed eller den nuværende Regjering udelukkende er Skyld i Tilstanden, saaledes som den er, er det ganske vist, at nogen Skyld er der maaské paa alle Sider, og saaledes mener jeg ogsaa, at Regjeringen ikke til enhver Tid har baaret sig saaledes ad, som man kunde ønske det. Den provisoriske Finantslov, som kom for nogle Aar siden, har saaledes givet Anledning til megen Misfornøielse og svækket den Hengivenhed og Kjærlighed til Regjeringen og Forfatningen, som ellers vilde kunne have været tilstede. Og disse mange Opløsninger af Folkethinget, uden at man til den yderste Grændse har benyttet de Midler, der ligge i selve Forfatningen, have ogsaa bidraget til at forværre Forholdet. Thingene vilde langt lettere være komne overens forrige Sommer før den første Opløsning end nu for Dødblikket. Det ærede 7de Medlem for 1ste Kreds fortalte os, at i 1866 havde Rigsdagen ikke et aabent Øie for, at der kunde komme en saadan Tilstand tilstede, at de to Thing ikke kunde blive enige, og derfor var der ikke taget nogen Bestemmelse i Forfatningen om Midler, hvorved Enighed kunde bringes tilveie; men jeg vil tillade mig at gjøre det høitærede Medlem opmærksom paa, at i den daværende Rigsdag var man slet ikke blind for, at en saadan Tilstand kunde komme tilstede. Jeg haaber, at den høitærede Formand tillader, at jeg oplæser ganske kortelig et Par Ord af en Mand, som dengang var i Rigsdagen, men som nu ikke længer er tilstede, en Mand, som nød en udbredt Agtelse over det hele Land. Han sagde under Forhandlingerne i 1866 — det findes i Folkethingstidenden for 1866, Sp. 357 —: „Jeg anser det, der kommer ud af dette Forslag, for i sig selv saa politisk-moralisk slet, at jeg ikke mere vil have derved